

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (VIII)

door **A. P. N. de Groot, arts, voorzitter**
Vereniging tegen de Kwakzalverij

We zijn nu toegekomen aan de bespreking van het **aandeel, dat bepaalde artsen hebben aan:**

- de kwakzalverij als zodanig,
- de chaos, ontstaan met betrekking tot dit — omstreden — begrip.

De **definitie**, sinds mensenheugenis door woordenboeken toegedacht aan de hoedanigheid van een kwakzalver, luidt:

- onbevoegd beoefenaar van de geneeskunst,
- iemand, die het publiek wat op de mouw wil spelden, boerenbedrieger, oplichter, knoeier.

Onder 1. wordt — **onverbloemd** — begrepen een ieder, die zich — hoewel hiertoe wettelijk niet bevoegd — onledig houdt met gezondheidsbemoeienis. **Alle zogenaamde „bonafide genezers”** behoren derhalve per definitie ook tot deze categorie.

De aanbidders van deze wetsovertreders zouden zich dit wel eens nuchter mogen realiseren alvorens denigrerend op te merken, dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij „alles over één kam scheert”.

Onder 2. vallen — behalve doodgewone bedriegers — ook **artsen, die bij hun praktijkvoering bedriegelijke „handelingen” als „geneeswijzen” bedrijven.** Het zijn er gelukkig maar weinigen. In dit opzicht moge worden herinnerd aan die arts, die tegenover een patiënt voorwendde hem „door te gaan lichten” en tot dat doel een ordinaire fietslamp achter diens rug plaatste.

Tot deze groep oplichters moeten o.i. ook worden gerekend die artsen, die door:

- in dienst treden bij een onbevoegde de intentie hebben diens wetsovertredingen door hun naam te „dekken”,
- samen te werken met — dan wel op

enigerlei andere wijze medewerking te verlenen aan — onbevoegden.

In beide gevallen stimuleren de wél-bevoegden de wets-overtreders, zonder dezen echter in hun kwalijke bemoeienissen te legaliseren.

ALTERNATIEF

De — tot heden nog steeds klakkeloos aanvaarde — **gangbare begripsbepaling** moet als **onvolledig** worden aangemerkt:

Een aantal wél-bevoegden, wier „optreden” en „handelingen” het predicaat „kwakzalver” zouden rechtvaardigen, kunnen niet onder één van beide categorieën worden gerangschikt.

Bij de bestaande definitie toch missen wij n.l. de mogelijkheid hieronder ook te brengen.

3. **wél-bevoegde beoefenaren der geneeskunst**, die — nimmer als werkzaam bezeugen en ook niet als zodanig erkende — „**handelingen**” van eigen of anderer inventie met bravoure als „geneesmiddelen, dan wel geneeswijzen” **aan de man brengen.**

In dit opzicht moge in de eerste plaats worden verwezen naar het „geval-Samuels”. Hierbij zij men indachtig aan het Franse gezegde: „du sublime jusqu'au ridicule il n'y a qu'un pas”.

Degenen onder de artsen, die er — met de Franse slag — hovaardig trots op gaan dank zij would-be „alternatieve geneeswijzen” meer te bereiken dan mogelijk is met de „officiële” geneeskunst, zullen te gelegener tijd eenzelfde lot ondergaan.

Aan het slot van onze Repercussies zal aan elk van deze — zonder enig steekhoudend bewijs, dus ten onrechte, als „geneeswijzen” aangeprezen — „**alternatieve handelingen**” de nodige aandacht worden besteed.

ONDER EEN NOEMER

Om de onvolledigheid in de gangbare begripsbepalingen te ondervangen en tevens de tekst van de definitie te vereenvoudigen stelt de Vereniging tegen de Kwakzalverij reeds jarenlang, dat het begrip „kwakzalverij” dient te worden geformuleerd als: **Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis.**

Deze redactie beklemtoont — indirect — dat van een echte **ZORG** géén sprake is, doch dat in al die gevallen slechts een — vaak helaas gevaarlijke — **BEMOEIENIS** met andermans lichamelijke- en geestelijke gesteldheid in het geding is. Ze brengt alles, wat strijdig is met een welbegrepen, goed gefundeerde, **ZORG** voor de gezondheid onder één — niets verbloemende — **noemer.**

In bovenstaande werd op summiere wijze uiteengezet welke artsen door hun „optreden” en/of hun „handelingen” onder het begrip „kwakzalver” als zodanig dienen te worden gerangschikt.

Nu moet nog duidelijk worden gemaakt waarom **vele geneesheren mede verantwoordelijk** zijn voor het ontstaan — en het voortbestaan — van de chaos met betrekking tot de — vaak zeer ernstige — overtredingen van de Wet op de uitoefening der Geneeskunst.

Een viertal factoren — **door de meeste leden van de artsenstand niet op hun waarde aangevoeld** — dragen hiertoe hun steen(tje) bij:

- ontbreken van een **psychologisch juist contact** met patiënten en naaste familie van dezen.
- ongenuanceerd handhaven van het beroepsgeheim.**
- niet doorgronden van de betekenis**, toe te kennen aan de **resultaten van het placebo-onderzoek.**
- indolentie met betrekking tot het kwakzalverij-vraagstuk.**

I

PSYCHOLOGIE

Wat het **ontbreken van een juist psycho-**

VERVOLG OP BLZ. 40

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

logisch contact met hun patiënten en de naaste familie en kennissen van dezen betreft, drukte Prof. Mr. de Vreeze zich — in zijn radiopraatje — als volgt uit:

„Ja, ik dacht, dat de aantrekkingskracht van velen, die buiten de officiële gezondheidszorg staan, wel zal zitten in de wijze, waarop zij de mensen tegemoet treden; dat zij **psychologisch** aan veel patiënten, ernstige patiënten, die niet weten, waar zij het zoeken moeten, iets weten te bieden, dat **de huisarts en specialisten**, misschien door hun overbelasting, **niet zo gemakkelijk kunnen bieden**”.

Een overbelasting moge in sommige gevallen — mede — een verontschuldigende factor zijn, het **gemis aan psychologisch juist aanvoelen** van de behoeften die in hun patiënten leven, moet wel als **doorslaggevend** worden aangemerkt.

De **aartsvaderlijke, vertrouwenwekkende, omgang** van de genees-, heel- en verloskundigen van de vorige — en het **gemoedelijke, geruststellende, optreden** van de geneesheren in de eerste helft van deze eeuw heeft — door de enorme vooruitgang van medische- en technische kennis en kundigheden, samengaan met een grote mentaliteitsverandering van het mensdom — plaats gemaakt voor een — minder huiselijk gebonden — bedrijfsmatig contact tussen arts en patiëntenwereld.

Mede als gevolg hiervan gaan tallozen liever met hun klachten te biecht bij een **onbevoegde**, die — **niet gehinderd door vakkennis** — zelfs bij ernstig zieken — **gewetenloos — genezing garandeert** dank zij zijn „goddelijke gave”.

Hoewel de Voorzitter van de Staatscommissie-de Vreeze — **blijkens diens radiopraatje** — wel „dacht”, dat **huisarts en specialisten psychologisch te kort schieten**, heeft hij schromelijk verzuimd in het rapport van deze commissie de eis te stellen, dat — **ter opheffing van dit ernstige manco** — het leervak PSYCHOLOGIE in adequate mate aan de medische studie moet worden toegevoegd.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft in het verleden reeds meermalen dringend op de noodzaak hiervan gewezen.

In het artikel „Levensgevaarlijk” (MtdK, februari 1969) werd — dank zij een paar klemmende eigen ervaringen — het **gemis aan psychologisch juist inzicht** van enkele artsen gehekeld.

1. Een internist redeneerde: „**Laat die kwakzalvers hun gang toch gaan**: wij hebben veel te veel gemak van die kerels, omdat ze ons van talloze „ouwe zeuren” verlossen”.

De argumentatie, dat:

a. „ouwe zeuren” toch ook ergens sociaal-hygiënisch-medisch-psychologische steun behoeven en

b. wanneer ze met hun — verwaarloosde — kwaal uiteindelijk weer bij een welbevoegde terecht komen, het voor laatstgenoemde veelal te laat is nog enige — zinnige — hulp te bieden, werd — onbegrepen — schouderophalend bejegend.

2. Een behandelend arts verklaarde zich — psychologisch — niet bij machte een patiënt, lijdende aan kanker van de long, geestelijk voldoende bijstand te kunnen blijven verlenen. Hij was dan ook — ten zeerste opgelucht — ingegaan op het voorstel van de familie **tevens een magnetiseur te raadplegen**.

Ons commentaar luidde, dat

a. de „hulp” van een onbevoegde niet door hem had mogen worden geaccepteerd, doch dat hij patiënt voor de psychologische begeleiding naar een welbevoegde, die dit onderdeel van de behandeling beheerste, had moeten verwijzen zoals hij ook deed als een patiënt andere specialistische hulp behoefde, en

b. het genoeg nemen met — medische — medewerking door een onbevoegde laatstgenoemde een vrijbrief in handen had gespeeld, rond te bazuinen: samen te werken met een — met naam en toenaam genoemde — geneesheer”.

II

BEROEPSGEHEIM

In hetzelfde artikel van ons Maandblad is een frappant geval van handhaven van het „secret absolut” van het beroepsgeheim omschreven.

1. Een „bonafide genezer” had — vanaf het ontdekken van een klein knobbeltje in de borst bij een „klant” tot de hieruit ontstane bloemkool-achtige zweer met stinkende afscheiding (**hoera, het is ons gelukt het vuil naar buiten te drijven!!**) — de kwasi-medische leiding gehad.

Bij opname in een ziekenhuis bleek het te laat te zijn voor operatief ingrijpen, daar in het gehele lichaam reeds uitzaaingen waren opgetreden.

Bij nadere informatie naar de medische gegevens liet de behandelende chirurg — **onder verwijzing naar zijn ambtsgeheim — verstek gaan**. Hem werd daarop dringend **gewezen op zijn alternatieve plicht** het slachtoffer of haar naaste familie te doordringen van de noodzaak van deze — afgrijselijke — kwakzalverij spoorlags aangifte te doen bij het Staatstoezicht op de Volksgezondheid. Ook in dit opzicht werd — zoals later bleek — door hem evenmin enige activiteit ontplooid, met als gevolg, dat ook **dit droeve voorval nimmer aan berechting is toegekomen**.

2. Bij besprekingen met **meerdere specialisten** bleek, dat dezen stuk voor stuk bij herhaling — **soms ernstige — gevolgen** van het optreden van onbevoegden op een **onverantwoord laat tijdstip ter behandeling** kregen aangeboden. Nimmer

werd hiervan aangifte gedaan bij de verantwoordelijke autoriteiten, noch werd de alternatieve plicht beseft de slachtoffers of hun familie hiertoe aan te zetten.

Talloze misdrijven van onbevoegden zijn op deze wijze — doordat ze niet aan **berechting** toekwamen — **aan statistische vastlegging ontsnapt**.

Deze overweging had de Staatscommissie-de Vreeze wellicht kunnen weerhouden haar advies Jan en alleman wettelijk meer vrijheid van keuze te gunnen bij het „hulp” zoeken OOK bij magnetiseurs enzovoorts als zodanig uit te brengen.

III

PLACEBO-MANNETJE

De draagwijdte van de resultaten van het **placébo-onderzoek** wordt — **evenmin** als door het lekenpubliek — **door het gros der geneesheren op zijn juiste waarde doorzien**. In ons Maandblad van april j.l. (blz. 15) werd uitvoerig aandacht besteed aan dit — ook voor de kwakzalverij-bestrijding zo doorslaggevende — onderzoek.

De consequentie hieromtrent is héél eenvoudig:

Een onbevoegde kan bij een „klant” niet méér succes behalen dan de arts, die — ongeweten — zijn patiënt een **placébo-middel** voorschreef. Zelfs niet die onbevoegde die van zichzelf beweert over de „gave” te beschikken, omdat nimmer wetenschappelijk onomstotelijk is kunnen worden vastgesteld, dat deze suppositie ook maar de geringste waarheid bevat.

Hieruit volgt, dat **ELKE onbevoegde op z'n hoogst bij 35 procent van zijn „klanten” een — schijnbaar — „succes” zal kunnen behalen**. Dat dit resultaat slechts schijnbaar is, volgt uit de wetenschap, dat veel van deze „klanten” ook zonder enige maatregel — zij het wellicht op iets langere termijn — zouden zijn verbeterd.

Hierbij beseffe men terdege, dat 65% van de „klanten” niet alleen géén enkel resultaat zou hebben geboekt, maar dat zelfs een groot deel van hen — bij gebreke aan enig medisch inzicht zijnerzijds — aan een verergering van hun kwaal zou zijn blootgesteld.

Bovenstaande ernstig overwegende moet tot de conclusie worden gekomen, dat **ELKE onbevoegde — de verheerlijkte z.g. „bonafide genezer” niet uitgezonderd — moet worden beschouwd als een PLACEBO-MANNETJE**.

IV

ONWAARDIG

Tot welke **ongewenste resultaten de indolentie** met betrekking tot het vraagstuk van de kwakzalverij **van onnoemelijk veel artsen** kan leiden, moge blijken uit het feit, dat er zijn (geweest), die:

1. zijn auto — versierd met de aesculaap — uitleent aan een onbevoegde.

2. in het — door hem geredigeerde — „natuurgeneeskundige” blad een vaste ru-

BAR EN BOOS

IN HILVERSUM, Van Lenneplaan 16, is het kantoor van de heer K. T. van der Plaats, directeur van de NWP, de „Nederlandse Werkgroep van Praktizijns in de natuurlijke geneeskunst”, zoals dat tegenwoordig blijkt te heten. Daar op Van Lenneplaan 16 vervult de heer Van der Plaats nog meer functies. Zoals de lezer in het augustusnummer van ons maandblad kon lezen (blz. 33) is de heer Van der Plaats de leidende figuur in:

- de stichting Naturalia (levert kruiden)
- het tijdschrift Lichaam en Geest
- het Nederlands College voor Naturopathie
- The Anglo-Dutch College for Acupuncture
- de stichting Centraal Bureau NWP.

Maar... er ligt nóg een onwelriekend ei in dit kwakzalversnest op de Hilversumse Van Lenneplaan. Natuurlijk draagt het een mooie naam. Wij weten niet of de heer Van der Plaats ooit een militair-tactische opleiding heeft genoten, maar hij is een meester in het camoufleren van zijn kwakzalvers-organisaties. Er is namelijk op die Van Lenneplaan nóg een stichting gevestigd: de Stichting Centraal Bureau Natuurgeneeswijze. Tenminste dat moeten wij afleiden uit wat notabene een arts schrijft:

Als u geen zin hebt om dat „wetenschappelijk” onderzoek af te wachten, kunt u informatie inwinnen bij Stichting Centraal Bureau Natuurgeneeswijze, Van Lenneplaan 16, Hilversum”.

Dat kon men vinden in een artikeltje „Met de natuur migraine te lijf” dat het Rotterdamse ochtendblad „Algemeen Dag-

blad” onlangs afdruckte van de hand van arts Aart C. Gisolf. Een arts, die publiekelijk naar een kwakzalversorganisatie verwijst... Wie heeft het ooit zo zout genomen?

Een levensgevaarlijke zaak, heer Gisolf.

U weet even goed als wij, dat achter hoofdpijn zich ook wel eens iets heel anders kan verschuilen als een (lastige) migraine. En u vindt het in overeenstemming met uw verantwoordelijkheid als arts om dezulken te adviseren maar eens eventjes contact op te nemen met een kwakzalversclub?

Het is bar en boos. En triest, dat een arts als de heer Gisolf de verantwoordelijkheid van een medische rubriek in een dagblad kennelijk niet aankan.

Kwik en lood in ons voedsel

DE HOEVEELHEID KWIK, lood, cadmium en DDT die we met ons voedsel naar binnen krijgen blijft nog onder de grens van hetgeen officieel als toelaatbaar wordt beschouwd. Zeker als we ons menu behoorlijk variëren. Maar aan de andere kant bevat vis vrij veel kwik, ontbreken lood en cadmium zelden en wordt bij wat als „toelaatbaar” wordt beschouwd geen rekening gehouden met de uitwerking die deze ongewenste stoffen gezamenlijk op ons lichaam hebben.

Tot deze conclusie komt de Consumentenbond op grond van de resultaten van een samen met zijn Belgische en Franse zusterorganisaties ondernomen onderzoek van tweeëntwintig gangbare voedingsmiddelen. Ons land kwam in vergelijking tot België en Frankrijk voor geen enkele meting het beste uit de bus.

Een turf achter de kachel of een armband om de pols?

„Stadger” van het Nieuwsblad van het Noorden werd getroffen door een advertentie van de schoonheidssalon Knooihuizen te Haren die „Het geheim van het Verre Oosten” bleek te bezitten. Onze lezers zal al ras een lichtje opgaan... precies daarmee bedoelde meneer Knooihuizen de gezondheidsarmbanden.

Stadger informeerde eens bij de Voorzitter van de vereniging tegen de Kwakzalverij, dokter De Groot. Onze voorzitter bleek er niet in te geloven, zoals hij ook geen cent geeft voor „Het kankervrouwtje van Castricum”. Wel wees de heer De Groot Stadger op de Amerikaanse placebo-proef, waarbij duizend patiënten een bepaald medicijn kregen — maar niet alle pillen waren echt, een aantal patiënten kreeg neppillen met alleen wat kalk erin. Toch genas ook daarvan 35 pct. Het befaamde placebo-effect. Zo kan er ook van de armband enige suggestie uitgaan. „Als je je door de aanschaf wat rustiger gaat voelen zal de bloeddruk wellicht wat dalen”.

De armbanden worden geïmporteerd door de firma Gevalo te Tilburg. Gevalo is, vertelt Stadger in het NvhN, een samentrekking van de firmanaam „Gebroeders Van Looy”. Naast elektrische haarkrultangen en haarwater importeert de firma ook de armbanden. „Als je mij vraagt: een vrij ongelijk assortiment”, verzucht Stadger.

Aart Gisolf, arts

De heer Van Looy zegt, dat ze in Japan heel boos zijn op de Consumentenbond die in zo ondubbelzinnige woorden tegen de armbanden waarschuwde! Hij zegt voorts overspoeld te worden met tevredenheidsbetuigingen en beroept zich nog op Aart Gisolf, arts, bekend van radio en TV, een rubriek in de Haagse Post en in het Algemeen Dagblad. (Bien étonnés de se trouver ensemble...) Die verklaarde aan Stadger: „Ik weet mijn letterlijke tekst niet meer. Mijn mening is dat de armband wel een gunstige werking heeft, wanneer je er in gelooft. Maar voorop staat dat je met je klacht natuurlijk naar een dokter moet gaan”, aldus de heer Gisolf.

De mening, dat je, als je er maar stevig in gelooft, ook wel van je migraine kunt genezen door een turf achter de kachel te plaatsen, bleek importeur Van Looy niet te delen, vertelt Stadger... Geen wonder. Aan die turf verdient hij geen diit.

In indolentie artsen schuilt levensgroot gevaar

VERVOLG VAN BLZ. 40

briek ter beschikking van een ex-kapper stelt.

3. deze onbevoegde — nadat laatstgenoemde in het buitenland een — waarde-loze — doctor-bul had aangekocht, betitelde als doctor-honoris-causa.

4. als Dr. Mr. Dr. wetsovertreders verdedigt — als advocaat van kwade zaken — met argumenten, die zijn medische geweten (voor zover nog aanwezig) zéér ernstig geweld zouden moeten aandoen. (M.t.d.K., oktober 1971, blz. 39).

5. als anthroposoof steun verleent aan allerlei — nimmer als geneeswijzen erkende — „alternatieve” handelingen en die — op tendentieuze wijze — als medisch medewerker in een groot dagblad artikeltjes lanceert. (M.t.d.K., mei 1970, blz. 19).

6. als medische medewerker van enkele publiciteitsmedia — op een, een geneesheer onwaardige wijze — zijn publiek sti-

muleert bij één van de meest beruchte kwakzalversclubs te biecht te gaan.

Van de — in dit artikel vermelde — vroegere verhandelingen zijn — op aanvraag, en zolang de voorraad strekt — nog exemplaren verkrijgbaar.

Tot slot moge nog worden opgemerkt, dat zéér veel artsen — ondanks het feit, dat ze getuigen het zo noodzakelijk te vinden, dat ernstig tegen het kwaad van de kwakzalverij door onze Vereniging wordt opgetreden, dan wel, dat ze toch zo zéér sympathiseren met het werk, dat wij — pro deo — verrichten, in hun indolentie niet blijken te beseffen, hoezeer hun — financiële en morele — steun tot het wel-slagen van ons werk onontbeerlijk is. Toetreden als LID van de VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ zet — voor de kwakzalverij-bestrijding — méér zoden aan de dijk dan al die — platonische — liefdesbetuigingen.

LEDEN WERFT LEDEN.

A. P. N. DE GROOT

LEDEN,
WERFT LEDEN!

Van der Knaap maakt "Odidor"-penningen tegen reuma

EEN VROEGERE BURGEMEESTER van Amstrdam pleegt een kastanje op zak te dragen tegen de reumatiek. Hij zal de enige niet zijn die vertrouwt op de magische werking van deze vrucht.

Een inwoner van Assen echter heeft een bijverdienste in dit soort bijgeloof gevonden. De Drentse en Asser Courant deed een boekje open over de fabrikant, een onderhoudsmonteur, 39 jaar oud, Piet van der Knaap genaamd.

In zijn garage fabriceert hij ronde metalen plaatjes, ter grootte van een rijksdaalder, die verkocht worden onder de naam „reuma-penningen”. Uit brieven die Piet van der Knaap van reuma-patiënten heeft ontvangen zou blijken dat tientallen mensen baat vinden bij deze, wat vreemde, wijze van reumabehandeling.

De Assenaar voelde er, toen de verslaggever van de Drentse en Asser Courant hem belde om een afspraak te maken, eerst weinig voor om iets te vertellen over de handel in deze penningen. „De mensen denken vaak dat je een soort Van Moosdijk bent en dat is per se niet het geval. Mijn handel is volkomen legaal, anders zou ik er nooit aan begonnen zijn”.

Het principe van de reuma-penning werd jaren geleden ontdekt door een voormalig buurman van de heer Van der Knaap in Smilde. De penning bestaat uit vier metalen plaatjes die gemaakt zijn uit drie soorten metalen. Op elkaar gelegd ontstaat er in het stapeltje penningen galvanische elektriciteit.

De heer Van der Knaap: „Ik heb de verkoop van deze penningen jaren geleden overgenomen van die buurman van mij. Inmiddels heb ik er ook de octrooirechten van gekregen en heb ik de alleen-verkoop van de „Odidor-penningen op mijn naam staan”.

Piet van der Knaap wil niet met zijn produkt langs de deuren leuren. „Ik moet het hebben van mond-tot-mondreclame en die werkt uitstekend. Overigens stuur ik mensen die zo'n penning willen hebben deze eerst zes weken op proef toe. Hen wordt verteld dat ze de penning in de zak moeten dragen zonder andere metalen bij zich te hebben. Eerst na zes weken behoeven ze te beslissen; houden en twaalf gulden vijftig overmaken of terugsturen. Wij vertellen de mensen ook nadrukkelijk —

dat ze gewoon moeten doorgaan met een eventuele behandeling die een arts heeft voorgeschreven. Ik wil me onder geen enkele voorwaarde op medisch terrein begeven”, aldus de heer Van der Knaap.

Ze vliegen weg

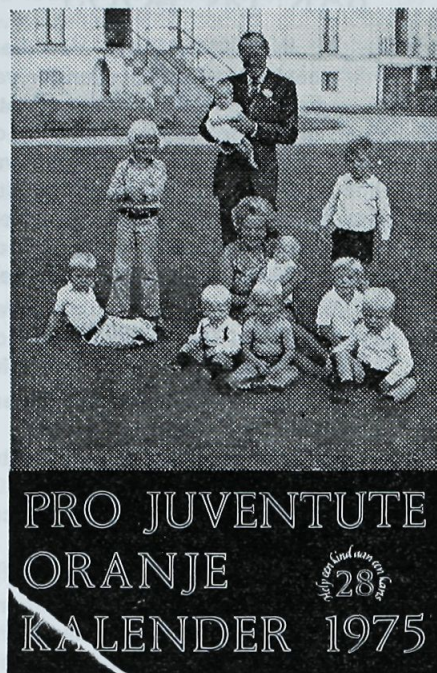
HIJ STAAT AL jaren versteld van het effect van de penningen. Ze vliegen soms de deur uit, vooral naar het buitenland België, Frankrijk, Zwitserland, Italië, maar ook Rusland en de Kongo. Mevrouw Van der Knaap die de administratie verzorgt: „Ongeveer tien procent stuurt de penning terug; van het overgrote deel van de mensen die ze houden krijgen we wild enthousiaste reacties. Een directeur van een grote Franse fabriek, bestelde, nadat hij zelf het heilzame effect had ondervonden, twintig penningen voor personeel dat reumatische klachten had”.

De adjudant J. Booy uit de Asser kazerne is één van de dragers van de reuma-penning. Hij vertelde hierover aan de verslaggever: „Ik heb het ding jaren geleden eens gekocht en hoewel ik niet in dit soort genezingen geloof, moet ik eerlijk zeggen dat ik sinds die tijd van mijn klachten af ben. Suggestie misschien, maar ik zal geen dag zonder penning op stap gaan en zo ken ik heel wat mensen”.

Dokter H. A. Otten, reumatoloog in Emmen is niet zo verrukt over dergelijke verkooppraktijken. Hij vindt dit soort zaken alleen maar nuttig voor de fabrikant en zeker niet voor de patiënt. „Hoewel deze verkoop niet strafbaar is, vind ik het persoonlijk in zekere zin toch oplichting”.

Op de vraag hoe het mogelijk is dat een bepaalde categorie patiënten toch baat vindt bij het dragen van zo'n penning, zegt dokter Otten: „De oorzaak ligt dan vaak in psychische klachten. Geloof me reuma is echt niet te behandelen met een penning, een konijnepootje of een denneappel”.

Dokter Otten vergeet de burgemeesterlijke kastanje! Wat we aan dit alles nog zouden willen toevoegen is dat er een opvallende overeenkomst is tussen penning en gezondheidsarmband. De penning „levert” een galvanisch stroompje, de armband een magnetisch veld. Maar nep is het in beide gevallen en de winner is de beurs van de fabrikant.

DIT ZIJN DE feiten: duizenden kinderen dreigen in hun ontwikkeling te worden klemgezet. Vandaar dat Pro Juventute ook ditmaal weer een beroep doet op uw medegevoel om haar in staat te stellen kinderen te helpen in hun groei naar volwassenheid. Dat kan men doen door de Oranjekalender van Pro Juventute te kopen. In deze kalender is weer een aantal kleurenfoto's van het Koninklijk gezin opgenomen.

De prijs van de kalender is f 5,50, verzendkosten f 1,35 extra. Te bestellen bij Kalenderactie Pro Juventute, postgiro 51 74 00, Amsterdam (Postbus 71 01, tel. 79 09 49).

Er is ook een viertalige uitgave.

Tegen "gezondheidsarmbanden"

DE CODECOMMISSIE voor het reclamewezen heeft publiciteitsorganen aangeraden om advertenties voor de z.g. gezondheidsarmbanden niet op te nemen. Wetenschappelijk is immers niet vastgesteld dat deze z.g. magnetische armbanden, die wel verkocht worden onder de naam Aimanté, de belofte uitwerking zullen hebben; genezing van reuma, spit, hoge bloeddruk en wat niet al. In het juli-nummer hebben wij op blz. 29 een boekje open gedaan over deze vorm van boerenbedrog, waarmee een fabrikant zonder gewetensbezwaren inmiddels al grif geld heeft verdiend.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelle, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 42

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum